

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظری بر عرصه‌ی حیات انسان از منظر توحید افعالی

آیا تأثیر خیر حوادث تنها نصیب مؤمنان می‌شود؟

پرسش: در حدیثی از امام حسن عسکری علیه السلام آمده است، برای انسانی که فرمانبردار خداوند است بهترین چیزی که به مصلحت اوست اتفاق می‌افتد؛ درحالی‌که بنابر توحید افعالی هرچه برای همه‌ی انسان‌ها، چه مؤمن و چه کافر، اتفاق می‌افتد، به مصلحت آنهاست. چرا امام به انسان‌های مؤمن مقید کرده‌اند؟

پاسخ: این مطلب را فقط در مورد انسان‌های مؤمن نگفته‌اند. احادیث دیگری داریم که موضوع را به همه‌ی انسان‌ها تعمیم داده‌اند. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: **إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يَفْعَلُ لِعِبَادِهِ إِلَّا الْأَصْلَحَ لَهُمْ**: 'خدای تبارک و تعالی برای بندگانش جز آنچه بیشترین مصلحت را

۱. صدوق، التّوحید، ص ۴۰۳؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۸، ص ۱۳۴.

دربردار، انجام نمی‌دهد. اینجا منحصر به بندگان مؤمن و صالح نیست؛ گسترده شده و همه‌ی عباد را دربر گرفته است.

اما چرا آن حدیث، آن‌طور که نقل کرده‌اند، خیر و مصلحت را برای بندگان مطیع و فرمانبردار خدا دانسته است؟ ابتدا باید بین خیر بودن یک اتفاق و اینکه فرد از خیر آن اتفاق بهره‌مند شود، تفاوت قائل شویم و این دو را تفکیک کنیم. وقتی یک داروی شفابخش در اختیار بیمار قرار می‌گیرد، اگر آن را درست مصرف کند، بهبود می‌یابد. اگر دارو را درست مصرف نکند، مثلاً شربتی را که باید روزی یک قاشق بخورد، یک‌جا سر بکشد، درجا می‌میرد. او از تأثیر خیری که در این شربت بود و می‌توانست بیماریش را برطرف کند، بهره نبرد. داروی شفابخش به‌جای درمان، به مرگ او منجر شد.

اکنون درمی‌یابیم، چرا حوادثی که برای بندگان فرمانبردار خدا اتفاق می‌افتد، خیر است؛ آنان از خیری که در حوادث وجود دارد، بهره‌مند می‌شوند. حوادث برای دیگران هم خیر است؛ ولی تعامل و رفتار آنها با حوادث غلط است و از خیر موجود در موقعیت‌ها و حوادث، بهره نمی‌برند؛ حتی ممکن است به ضررشان تمام شود.

خداوند درباره‌ی قرآن کریم فرمود: **يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَ يَهْدِي بِهِ كَثِيرًا**: بسیاری را با آن گمراه می‌کند و بسیاری را با آن هدایت می‌کند. عده‌ی زیادی با همین قرآن گمراه می‌شوند. آیا در قرآن خیر و هدایت نیست؟ قرآن **هُدًى لِّلنَّاسِ**^۳ است؛ برای همه هدایت است؛ اما: **ذَلِكَ الْكِتَابُ**

۲. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۶.

۳. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۱۸۵.

لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ^۴: آن کتاب، هیچ شکی در آن نیست؛ مایه‌ی هدایت پرهیزکاران است.

فقط افراد باتقوا از هدایت قرآن بهره می‌برند. بنابراین هر اتفاقی که خداوند عملی می‌کند، خیر است؛ اما کسی که با آن درست رفتار کند، بهره می‌برد؛ کسی که در هر موقعیت و حادثه طبق دستور خداوند عمل کند و عکس‌العمل مناسب نشان دهد، از خیری که در آن وجود دارد منتفع می‌شود.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

۴. سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲.